

Alþingi
Erindi nr. P 138/85
komudagur 10.11.2009

Nefndasvið Alþingis
Allsherjarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóvember 2009

Umsögn BSRB um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19 12. febrúar 1940, með síðari breytingum (uppþaka, hryðjuverk, skipulagð brotastarfsemi, mansal og peningabætti), þskj. 16 – 16. mál.

BSRB styður eindregið framgang frumvarps til laga um breytingu á almennum hegningarlögum. Frumvarpið tekur til uppþöku, hryðjuverka, skipulagðrar brotastarfsemi, mansals og peningabættis. Tilgangur frumvarpsins felst í að laga ákvæði um framangreint efni að alþjóðlegum skuldbindingum.

Á þingi BSRB sem haldið var í lok október s.l. var sérstaklega ályktað um mansal. Ályktunin felur í sér að bandalagið skal leggja báráttunni gegn mansali lið og vekur athygli á því að aukin upplýsingagjöf um efnið er nauðsynleg. Enn fremur segir í ályktuninni að árangri verði ekki náð nema með markvissum og samræmdum aðgerðum. Samræming við alþjóðlegar skuldbindingar, t.a.m. Palermó-samninginn, er nauðsynleg í þeirri baráttu.

Fyrir hönd BSRB,

Helga Jónsdóttir

Helga Jónsdóttir
framkvæmdastjóri

Dagsetning

Tilvísun

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

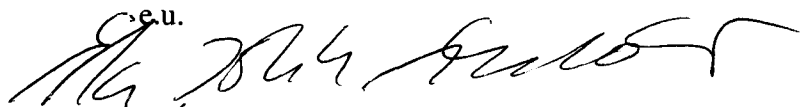
29. október 2009

Alþingi
Erindi nr. P 138/21
komudagur 30.10.2009

Fangelsismálastofnun vísar til erindis allsherjarnefndar þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum, (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti).

Fangelsismálastofnun gerir ekki athugasemd við efnislega þætti frumvarpsins en hefur athugasemd við fylgiskjal frumvarpsins frá fjármálaráðuneytinu þar sem því er haldið fram að ekki sé ástæða til að ætla að ákvæði frumvarpsins muni hafa í för með sér aukin útgjöld ríkissjóðs verði frumvarpið að lögum.

Ljóst er að þegar ný lög öðlast gildi þar sem hámarksrefsing er þyngd eða ný háttsemi er gerð refsiverð eins og lagt er til í frumvarpinu aukast líkur á að föngum fjölgi og refsingar almennt þyngist. Fangelsismálastofnun hefur m.a. það hlutverk að lögum að fullnusta refsingar. Fjölgun fanga hefur í för með sér verulega aukinn kostnað við fullnustu refsinga en heildarrefsitími sem stofnuninni barst til fullnustu árið 2007 var 35% hærri en árið áður. Því liggur það ljóst fyrir að fullgilding þessa frumvarps sem og annarra sem hafa í för með sér þyngingu refsinga fela í flestum tilvikum í sér aukin útgjöld ríkissjóðs.

Erla Kristín Árnadóttir.

FJÁRMÁLAÆFTIRLITIÐ

Alþingi
Erindi nr. D 138/263
komudagur 9.11.2009

Alþingi
b.t. Nefndarsviðs
v/ Austurvöll
150 REYKJAVÍK

9. nóvember 2009
Tilvísun: 2009100081

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19 frá 12. febrúar 1040, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningþvætti), 16. mál.

Fjármálaeftirlitið vísar til tölvupóstar nefndasviðs Alþingis dags. 27. október 2009 þar sem sent er til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19 frá 12. febrúar 1040, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningþvætti), 16. mál.

Fjármálaeftirlitið hefur yfirfarið efni frumvarpsins að því er varðar verksvið eftirlitsins og hefur ekki athugasemdir við efni þess.

Virðingarfyllst,

FJÁRMÁLAÆFTIRLITIÐ

Guðmundur Jónsson

Helga Rut Eysteinsdóttir

Nefndasvið Alþingis
b.t. allsherjarnefndar
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Alþingi
Erindi nr. p 138/62
komudagur 5.11.2009

2. nóvember 2009
Tilvísun: 2009090102

Efni: Umsögn um frumvarp til breytinga á almennum hegningarlögum nr. 19/1940.

Fjármálaeftirlitið hefur að eigin frumkvæði tekið til umsagnar ofangreint frumvarp þar sem það telur að 4. gr. frumvarpsins geti átt við um mál sem rannsökuð eru af Fjármálaeftirlitinu þar sem grunaðir aðilar geta flokkast sem skipulögð brotasamtök. Eftirfarandi eru athugasemdir Fjármálaeftirlitsins.

Fjármálaeftirlitið telur þörf á að í athugasemdum með 4. gr. frumvarpsins komi fram að með skipulagðri brotastarfsemi geti einnig verið um að ræða brot gegn lögum og reglum sem heyra undir eftirlit Fjármálaeftirlitsins. Sem dæmi má nefna brot tengd starfsemi fjármálafyrirtækis sem starfar á grundvelli laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Til að mynda hefur eðlislíkri erlendri löggjöf, t.d. RICO Act í Bandaríkjunum (sjá t.d. http://www.law.cornell.edu/uscode/18/usc_sup_01_18_10_I_20_96.html) verið mikið beitt gegn brotum á verðbréfamarkaði, t.a.m. um innherjasvik. Í þessu samhengi þyrfti einnig að huga að því að ef meint brot félli undir skilgreiningu Europol á "skipulagðri glæpastarfsemi" þá gæti komið til tilkynningaskyldu Fjármálaeftirlitsins til lögreglu um málið, jafnvel þó svo það væri enn á rannsóknarstigi, sem síðar myndi tilkynna háttsemina til Europol.

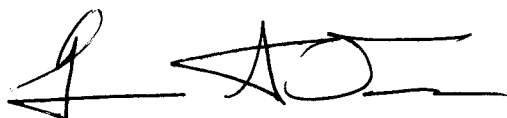
Ennfremur vill Fjármálaeftirlitið vekja athygli á að refsiramminn samkvæmt 4. gr. frumvarpsins virðist ná til allra þeirra brota er Fjármálaeftirlitið rannsakar fyrir utan þrjú; brot gegn 1. og 2. mgr. 117. gr. laga nr. 108/2007 um verðbréfavíðskipti er varðar markaðsmisnotkun, 123. gr. laganna um innherjasvik og 1. mgr. 124. gr. laganna um milligöngu fjármálafyrirtækis. Nefnd þrjú brot geta varðað fangelsi allt að sex árum, sbr. 146. gr. laganna. Svo virðist því sem áskilnaður 4. gr. frumvarpsins um að verknaður varði minnst 4 ára fangelsi geri það að verkum að engin önnur brot gegn lögum þeim sem Fjármálaeftirlitið hefur eftirlit með, utan þeirra þriggja fyrrnefndu, myndu falla undir ákvæði frumvarpsins. Ennfremur virðist sem refsing við broti samkvæmt 146. gr. nefndra laga, sem fæli einnig í sér skipulagða brotastarfsemi í skilningi 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins, myndi ekki verða þyngri heldur en ef brotið varðaði eingöngu 146. gr. laganna.

Að lokum leggur Fjármálaeftirlitið til að sleppt verði orðinu "minnst" og í staðinn sett orðið "getur" í 1. og 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins þar sem annað gæti gefið í skyn að einungis sé átt við brot þar sem refsiramminn væri með *lágmarks* refsinguna 4 ár en einungis væri þá um örfáar tegundir brota að ræða, t.d. lándráð, brot gegn stjórnskipan ríkisins og manndráp. Yrði því að aðlaga texta athugasemda með frumvarspgreininni að sama skapi.

Fjármálaeftirlitið veitir frekari upplýsingar um framangreint ef óskað er.

Virðingarfyllst,

FJÁRMÁLAEFTIRLITIÐ

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'G' followed by 'P. Andersen'.

Gunnar P. Andersen

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'R' followed by 'Gunnarsdóttir'.

Rut Gunnarsdóttir

LÖGREGLUSTJÓRINN Á SUÐURNESJUM

Brekkustíg 39, 260 Reykjanesbæ, sími: 420 1700, bréfsími: 421 5166

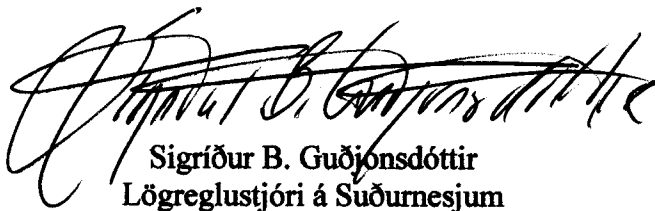
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Alþingi
Erindi nr. P 138/130
komudagur 13.11.2009

Umsögn Lögreglustjórafélags Íslands um frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19-12. febrúar 1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti), sjá þingskjal nr. 16 – 16. mál.

Lögreglan á Íslandi á í höggi við fjölþjóðlega, skipulagða brotastarfsemi og er alþjóðasamstarf lögreglu mikilvægt í því sambandi. Lögreglustjórafélag Íslands lýsir mikilli ánægju með fram komið frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19-12. febrúar 1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti). Tekið er undir lýsingu í greinargerð á skipulagðri glæpastarfsemi og ógn sem af henni stafa fyrir samfélagið. Þar er þeim áskorunum sem lögreglan stendur frammi fyrir lýst á raunsannan hátt. Upptökuákvæði og ákvæði um mansal eru mjög til bóta, sem og skilgreining á skipulagðri glæpastarfsemi. Ekki eru gerðar efnislegar athugasemdir við frumvarpið, heldur ítrekuð ánægja með innihald frumvarpsins.

f. h. Lögreglustjórafélags Íslands

Sigríður B. Guðjónsdóttir
Lögreglustjóri á Suðurnesjum

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/148
komudagur 17.11.2009

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóvember 2009

**UMSÖGN MANNRÉTTINDASKRIFSTOFU ÍSLANDS UM BREYTING Á ALMENNUM
HEGNINGARLÖGUM, NR. 19 12. FEBRÚAR 1940, MEÐ SÍÐARI BREYTINGUM (UPPTAKA,
HRYÐJUVERK, SKIPULÖGÐ BROTASTARFSEMI, MANSAL OG PENINGAÞVÆTTI),
138. LÖGGJAFARÞING 2009–2010, ÞSKJ. 16 — 16. MÁL.**

Með frumvarpinu er lagt til að gerðar verði breytingar á ákvæðum almennra hegningarlaga, nr. 19/1940, um hryðjuverk, peningaþvætti og mansal. Þá er lagt til að lögfestur verði nýr heildstæður kafli um upptöku auk þess sem lögfest verði nýtt ákvæði um skipulagða brotastarfsemi. Í athugasemdum við frumvarpið segir að með frumvarpinu sé með heildstæðum hætti leitast við að endurskoða gildandi ákvæði almennra hegningarlaga um framangreind efnisatriði með það í huga að fært sé í fyrsta lagi að fullgilda samning Sameinuðu þjóðanna gegn fjölþjóðlegri, skipulagðri brotastarfsemi (Palermó-samning) frá 15. nóvember 2000 og bókun við þann samning frá sama tíma um að koma í veg fyrir, berjast gegn og refsa fyrir verslun með fólk, einkum konur og börn, og í öðru lagi að gera nauðsynlegar ráðstafanir til að hægt sé að fullgilda Evrópuráðssamning um aðgerðir gegn mansali frá 3. maí 2005. Í því sambandi er þó gerður sá fyrirvari að efni síðarnefnds samnings kunnir að kalla á aðrar lagabreytingar svo unnt verði að fullgilda hann.

Mannréttindaskrifstofan hefur um árabíl hvatt stjórnvöld til að fullgilda ofangreinda samninga, einkum og sér í lagi til að efla baráttuna gegn mansali sem brýtur gróflega gegn mannréttindum og grundvallarfrelsi þolenda. Skrifstofan fagnar því fyrirbyggjandi frumvarpi og vonast til að stjórnvöld geri aðrar nauðsynlegar lagabreytingar til að fullgilding geti farið fram hið fyrsta. Hér er einkum átt við að brýnt er að festa í lög ákvæði um fórnarlambavernd sbr. 3. kafli og 26. gr. Evrópusamningsins, vitnavernd sbr. 28. gr., fyrirbyggjandi aðgerðir sbr. 5. og 6. gr. og formlegt samstarf við borgarlegt samfélag sbr. 35. gr. Evrópusamningsins. Nánari útfærslu á aðgerðum til að berjast gegn mansali í kynlífsiðnaði á Íslandi er að finna í meðfylgjandi skjali *Tillögur vegna aðgerðaáætlunar gegn mansali á Íslandi* sem Mannréttindaskrifstofan samdi í tengslum við *16 daga áttak gegn kynbundu ofbeldi* árið 2007. Einnig er bent á umsagnir Mannréttindaskrifstofunnar um frumvörp um fórnarlamba- og vitnavernd sem lögð hafa verið fram á fyrri þingum.

Mannréttindaskrifstofan gerir er fylgjandi 2. gr. frumvarpsins, er varðar niðurfellingu 69. gr. núgildandi laga og styður samþykkt nýs kafa í hennar stað. Fyrirhuguð 69 gr. e., er varðar heimild til að ákveða í dómi að nýta andvirði upptækra verðmæta til greiðslu á skaðabótakröfu viðkomandi, er mjög til bóta, t.d. að því er varðar bætur til fórnarlamba mansals. Þá tekur skrifstofan undir tillögur Stígamóta um að lögbundið verði að eignir og ágóði sem gerð verða upptæk í mansalsmáli, að frádregnum bótum til fórnarlamba, renni til aðstoðar við og endurhæfingar fórnarlamba mansals í stað þess að falla til rikissjóðs.

Skrifstofan lýsir ánægju sinni með fyrirhugaðar breytingar á skilgreiningu á hryðjuverkum. Í *umsögn um breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19, 12. febrúar 1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningaþvætti), 134.*

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

löggjafarþing 2007-2008, þskj. 197. 184. mál lýsti skrifstofan áhyggjum sínum af óljósri og víðtækri skilgreiningu á hryðjuverkum í lögnum og hvatti til þess að farið yrði að tilmælum Mannréttindanefndar Sp. um að móta nákvæmari skýringu.

Skrifstofan fagnar því að lagt er til að fylgt verði 4. gr. Evrópusamningsins með nákvæmari hætti en gert er í núgildandi ákvæði en vekur athygli á að í skilgreiningu Evrópusamningsins er sérstaklega kveðið á um að það teljist til mansals, við ákveðnar aðstæður, að misnota manneskju til vændis. Í 224 gr. norsku hegningarlagana segir: Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd utnytter en person til a) **prostitusjon eller andre seksuelle formål**. Í sænsku lögnum vísar ákvæði 4. kafla 1a).1. til kynferðisbrota en einnig er talað um „utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål. Í dönskum hegningarlögum, gr. 262a er talað um „kønslig usædelighed”. Mannréttindaskrifstofan telur æskilegt að í ákvæðinu sé vændi talið upp sérstaklega auk annarrar kynferðislegrar misnotkunar, í samræmi við Evrópusamninginn og löggjöf nágrannalanda okkar.

Mannréttindaskrifstofa gerir ekki athugasemdir við aðrar greinar frumvarpsins.

Virðingarfyllt,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands
Guðrún D. Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

TILLÖGUR VEGNA AÐGERÐAÁÆTLUNAR GEGN MANSALI Á ÍSLANDI

Frá 25. nóvember til 10. desember 2007 stóðu 16 félagasamtök og stofnanir fyrir 16 daga átaki gegn kynbundnu ofbeldi í fimmta sinn. Átakinu lauk í ár með afhendingu áskorunar frá rúmlega tvöþúsund Íslendingum til yfirvalda um að setja fram heildstæða aðgerðaáætlun gegn mansali á Íslandi er hafi mannréttindi og vernd til handa fórnarlömbum að leiðarljósi.

Það er fagnaðarefni að ríkisstjórnin hafi samþykkt að gera aðgerðaáætlun gegn mansali en aðstandendur 16 daga átaks hafa tekið saman meðfylgjandi tillögur varðandi slíkra áætlun og bjóða jafnframt fram krafta sína til samstarfs.

Inngangur

Mansal er nútíma þrælahald sem hefur ótal birtingarmyndir. Þolendur mansals eru þvlingaðir til húsverka, svo sem barnagæslu og til þernustarfa; til að vinna í verksmiðjum, í veitingahúsaíðnaði, í verkamannavinnu til sjávar og sveita og til að stunda betl. Þá telst til mansals einnig glæpastarfsemi tengd brottnámi líffæra.

Ástæður mansals eru margar og misjafnar eftir löndum. Leitin að betra lífi getur oft leitt þá sem minna mega sín í hendur glæpamanna sem notfæra sér bága stöðu fólks. Í flestum samfélögum er staða stúlkna lakari en drengja og því á kynbundið misrétti sinn þátt í því að konur og stúlkur eru útsettari fyrir mansali. Mansal er gjarnan hluti af skipulagðri glæpastarfsemi og tengist þá elnig eiturlyfja- og vopnasmýgli. Mansal er glæpahópum þó sérlega ábótasöm starfsemi sem hefur tiltölulega litla áhættu í för með sér en Alþjóðavinnuáráðastofnunin áætlað að arður af mansali sé meira en 32 milljarðar bandaríkjadala á ári hverju. Arðurinn sem tengist mansali í kynlífsiðnaði felst ekki síst í því að konur má selja aftur og aftur.

Ein alvarlegasta birtingarmynd mansals er kynlífsþrælkun þar sem þolendur eru gerðir út í vændi eða annars konar kynlífsiðnað. Þess eru dæmi að Ísland hafi bæði verið notað sem viðkomustaður og áfangastaður þolenda mansals og því var 16 daga átaks á Íslandi árið 2007 er tileinkað baráttunni gegn kynlífsþrælkun.

Meðfylgjandi drög að aðgerðaáætlun til að vinna gegn mansali á Íslandi eru byggð á mannréttindanálgun og taka sérstaklega til þarfa þolenda mansals í kynlífsiðnaði. Settar eru meðal annars fram tillögur um fræðslu fagaðila og forvarnir, aðstoð og vernd fyrir þolendur; saksókn mansala og vitnavernd, vitundarvakningu um tengsl vændis, kynlífsiðnar og mansals og hvatt er til aukinna rannsókna á umfangi kynlífsþjónustu á Íslandi.

Ísland undirritaði samning Sp. um skipulagða glæpastarfsemi og bókun við samninginn um mansal árið 2000 en enn á eftir að fullgilda samþykktirnar. Ísland undirritaði samning Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansall árið 2005 en hefur heldur ekki fullgilt hann. Samningurinn mun öðlast gildi 1. febrúar 2008. Það er ánægjuefni að á Alþingi liggur fyrir frumvarp um breytingar á almennum hegningarlögum til að unnt sé að fullgilda fyrrgreinda samninga. Aðstandendur 16 daga átaks hvetja til samþykktar frumvarpsins þó ljóst sé að frekari lagabreytinga er þörf, einkum er miða að fórnarlamba- og vitnavernd.

Meðfylgjandi drögum er ætlað að vera stjórnvöldum til aðstoðar við gerð heildstæðar aðgerðaáætlunar gegn mansali í tengslum við kynlífsiðnað á Íslandi.

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

EFTIRFARANDI VERÐI HAFT TIL HLIÐSJÓNAR VIÐ GERÐ AÐGERÐAÁÆTLUNAR GEGN MANSALI

I. SKILGREINING

Í Palermo-samningnum segir að um mansal geti verið að ræða þó samþykki liggja fyrir - ef verið er að nýta sér bágar aðstæður þolandans. Margir þolendur kynlífsþrælkunar sem samþykkja að vera fluttir milli landa eru oft komnir í vændi og vita að þeir eru að fara að starfa í einhvers konar kynlífsiðnaði en gerendur hafa blekkt þá með fölskum tilboðum um vinnu sem mun veita þeim varanlegt atvinnu- og dvalarleyfi, eða nýtt sér bágar aðstæður þeirra. Þrátt fyrir að í upphafi kunni samþykki að hafa legið fyrir, verður það að engu þegar brögðum er beitt (hótunum, þvingunum, ofbeldi eða valdniðslu) og mansal á sér stað eða að þolendur eiga ekki raunverulegt val um annað. Brýnt er að löggjöf til höfuðs mansali fylgi Palermo-samningnum og skortur á samþykki sé ekki gert að skilyrði fyrir því að misnotkunin teljist mansal en einnig að byggt sé á Evrópuráðssamnings þar sem ekki er gert krafa um tengsl við skipulagða glæpastarfsemi til að misnotkunin teljist til mansals.

II. ÞJÁLFUN OG FRÆÐSLA FYRIR FAGSTÉTTIR

Brýnt er að fræða fagstéttir svo þær geti borið kennsl á þolendur og tryggt þeim viðunandi aðstoð og vernd.

Að bera kennsl á þolendur mansals er forsenda þess að veitt sé tilskilin aðstoð og vernd. Brýnt er að fagaðilar fái þjálfun til að þekkja einkenni mansals, t.d. lögregla og tollgæsla, útiendingastofnun, dómskerfið, heilbrigðisstarfsfólk, starfsfólk félagsmálayfirvalda, stéttarfélag, félagasamtök og starfsfólk á neyðarlínunum. Hér vísum við til norska gátlistans sem æskilegt væri að kynna fagaðilum og dreifa. Þjálfar þarf allar starfsstéttir sem vinna með mögulegum þolendum mansals til að gera þeim kleift að bera kennsla á einkenni mansals, þekkja þarfir þolenda og geta leiðbeint þeim um aðstoð. Fræðsla um forvarnir, greiningu, skráningu, meðferð og úrræði fórnarlamba verði hluti af námsefni allra stétta er koma þar að. Mikilvægt er einnig að þeim sem vinna að málum er varða mögulegt mansal sé ljóst hversu erfitt það er fyrir fórnarlömbin að stíga fram fyrir skjöldu, bera vitni, o.fl.

III. AÐSTOÐ VIÐ ÞOLENDUR MANSALS

Fórnariömbum standi vernd, aðstoð og dvalarleyfi til boða óháð því hvort þau vinna með ákærvaldinu eða ekki. Í fórnarlamba- og vitnavernd felist m.a. óskilyrt félagsieg- og fjárhagsleg- og lögfræðiaðstoð, áfailingjál, heilbrigðisþjónusta, aðstoð við atvinnuleit og starfsþjálfun. Umbóttunartími með dvalarleyfi verði sex mánuðir hlö minnsta.

Þolendur mansals veigra sér oft við að leita hjálpar og liggja margar ástæður þar að baki. Nefna má skort á upplýsingum um úrræði; ótta við að vera sendir úr landi, hefndaraðgerðir fangaranna eða að vera hafnað af fjölskyldu sinni, áfallastreituröskun, skömm og hræðslu við yfirvöld. Þolendur hafa sjaldnast full réttindi í dvalarlandinu og hætta á brottvísun letur þau til að leita til yfirvalda eða vitna gegn gerendum. Til að tryggja þolendum vernd er brýnt að þau fái hið minnsta tímabundið dvalarleyfi þegar upp kemst um mansalið. Tilskipun Evrópusambandsins 2004/81/EC frá 29. apríl 2004 kveður m.a. á um tímabundin dvalarleyfi fyrir þolendur mansals sem vinna með stjórnvöldum. Í tilskipuninni seigir að aðildarríki skuli tryggja þolendum viðunandi líf skjör og aðgang að bráðaheilbrigðisþjónustu. Tilskipunin

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

kveður einnig á um umbóttunartíma fyrir fórnarlömb, þ.e. þeim er gefinn tími til að vega og meta hvort þau vilji vinna með stjórnvöldum við að sækja gerendur til saka. Þessi tími skal vera 30 dagar hið minnsta. Belgar veita 45 daga umbóttunartíma gegn því að þolandi slíti samskiptum við geranda og þiggi aðstoð í sérstakri hjálparmiðstöð fyrir þolendur. Ef vitni gefur skýrslu, fær viðkomandi ígildi vegabréfsáritunar sem gildir í þrjá mánuði. Ef sú áritun hefur verið framlengd einu sinni, er viðkomandi skráður í gagnagrunn um útlendinga og fær tímabundið dvalarleyfi í hálf ár. Með því fær manneskjan rétt til að starfa í landinu; aðgang að félagslegri þjónustu; aðgang að menntun auk lögfræðilegrar og sálfræðilegrar aðstoðar. Umbóttunartími er fjórar vikur í Þýskalandi, í Danmörku er umbóttunartíminn hundrað dagar og þykir það allt of stutt, í Noregi fá meint vitni í mansalsmálum hálf árs umbóttunartíma og atvinnuleyfi en Ítalir eru með einhverja bestu löggjöfina þar sem þolendur fá sex mánaða, framlengjanlegt, dvalar- og atvinnuleyfi óháð því hvort borið er vitni. Boðið er upp á félagslega þjónustu, endurhæfingu, starfsþjálfun, aðstoð við atvinnuleit, ítölskukennslu og fleira. Hér er einnig vakin athygli á hinu s.k. ROSA-verkefni. Það ber þó að hafa hugfast að þolendur mansals geta haft dvalarleyfi í landinu eða verið íslenskir ríkisborgarar.

Útvega skal neyðaraðstoð eins fljótt og mögulegt er eftir að ljóst er/ eða grunur leikur á að um mansal sé að ræða. Neyðaraðstoð feli m.a. í sér að:

- Kallaður er til fulltrúi frjálsra félagasamtaka. Það væri stuðningur við þolendur og jafnframt við lögreglu með því að líkur aukast á að fórnarlömb treysti sér til þess að segja til gerenda. Hér er vakin athygli á hugmyndum „mansalshóps“ um s.k. bakhóp sem hægt væri að kalla saman.
- Tryggja skal líkamlegt öryggi þolanda, húsnæði, matföng, o.s.frv.
- Meta skal líkamlega og andlega heilsu þolanda og þörf á bráðaþjónustu.

Þolendur fái vernd og aðstoð eftir þörfum þar til þau snúa aftur sjálfviljug eða hafa fengið dvalarleyfi á Íslandi.

IV. GERENDUR FÆRÐIR FYRIR RÉTT OG ÞOLENDUM VEITT VERND

Breytingar verði gerðar á almennum hegningarlögum til að unnt sé að sækja mansala til saka og mansal teljist til alvarlegra glæpa. Brýnt er að tryggja fórnarlömbum og vitnum virka vernd gegn hefndaraðgerðum eða þvingunum af hálfu mansala. Fórnarlömb mansals skuli hafa skilyrðislausan rétt á þjónustu sjálfskipaðs löglærðs talsmanns og tryggja þarf rétt til miskabóta. Fórnarlambaverndin skal ganga lengra en vitnavernd.

Til að berjast gegn mansali verður að sækja glæpamennina til saka en Palermó-bókunin og Evrópusamningurinn kveður á um að mansal, aðild að mansali, tilraunir eða hvatning til mansals eigi að gera refsivert í aðildarríkjum ásamt öðrum glæpum tengdum mansali en þolendur eru oft beittir ýmsu harðræði til að þvinga þá til hlýðni. Er hér t.d. um að ræða hótanir, líkamlegt og kynferðislegt ofbeldi auk þess sem vegabréf og önnur skilríki eru oft tekin af þeim.

Tryggja verður vitnum í mansalsmálum, og fjölskyldum þeirra í heimalandinu, ef svo ber undir, vernd. Vitnavernd getur falið í sér flutning vitna, breytingu á persónuupplýsingum, lögreglufylgd og fjárhagslega- og félagslega aðstoð. Vitni í mansalsmálum geta t.d. verið þolendur og einstaklingar sem tilheyrt hafa skiplögðum glæpahópum.

Brýnt er að þolendur mansals séu ekki sóttir til saka vegna ólöglegar starfsemi sem þeir hafa verið neyddir til að taka þátt í vegna mansalsins. Ekki má heldur refsá þeim sem ólöglegum innflytjendum.

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

V. FORVARNIR

Unnið verði gegn eftirspurn eftir kynlífsþjónustu með löggjöf og fræðslu. Íhugað verði að nýju að fara að dæmi Svía og gera kaup á vændi refsiverð. Hið opinbera stuðii að samvinnu réttarkerfis, fagaðila og málsvara fórnarlamba til að koma í veg fyrir mansal. Lög gegn klámi verði virt, s.s. ákvæði í almennum hegningarlögum, útvarpslögum, lögum um pósthjónustu, samkeppnislögum og lögum um prentrétt.

Í löndum þar sem klámiðnaðurinn blómstrar eru kjörskilyrði fyrir mansal. Illmögulegt er að skilja á milli þolenda mansals og vændis en þetta eru birtingarmyndir kynferðisofbeldis sem þrífst þar sem kaupendur eru tilbúnir til þess að kaupa sér kynferðislegan aðgang að fólki – fyrst og fremst konum. Til þess er nauðsynlegt að fræða almenning um tengsl mansals, vændis og kynlífsiðnar, með það m.a. að markmiði að draga úr eftirspurn. Mansal þrífst vegna þess að eftirspurnin er meiri en framboðið, þ.e. kaupendurnir eru fleiri en þær konur sem vilja selja aðgang að líkama sínum. Þá verður mansal í klámiðnaði ekki upprætt nema með því að vinna gegn klámiðnaðinum enda endurspeglar klám hlutgervingu kvenna og grefur undan gagnkvæmri virðingu kynjanna og hér skiptir fræðsla einnig höfuðmáli. Loks er nauðsynlegt að aðgerðir lögreglu, saksóknara, dómara, málsvara, athvarfa og félagsamtaka verði samstilltar með formlegu samstarfi.

VI. RANNSÓKNIR

Rannsóknir á umfangi kynlífsiðnaðar á Íslandi verði auknar til að koma í veg fyrir mansal og misnotkun.

Lítið er vitað um eðli og umfang kynlífsþjónustu á Íslandi en til að skilja vandann er brýnt að veita auknu fjármagni til rannsókna á kynlífsiðnaði hér á landi og aðbúnaði þeirra sem við hann vinna, og þá mögulegu mansali.

VII. EFTIRFYLGNI

Eftirlit verði haft með framfylgd aðgerðaáætlunarinnar.

Aðgerðaráætlunin verði uppfærð og ef nauðsyn krefur, færð út þegar upplýsingar um mansal verða aðgengilegri. Hér gæti e.t.v. verið æskilegt að fela e.k. mansalsfulltrúa, að fyrirmynd Evrópusambandsins, að fylgjast með framfylgd áætlunarinnar.¹ Fulltrúinn myndi þá aðstoða við að koma áætluninni í framkvæmd, safna upplýsingum og koma með tillögur að umbótum til að koma í veg fyrir mansal.

VIII. INNLEIÐING ALÞJÓÐASAMÞYKKTA

Hvatt er til að alþjóðasamningar er snerta mansal verði innleiddir í íslensk lög og tillit tekið til alþjóðasamþykktar við gerð aðgerðaáætlunarinnar.

Má hér nefna:

- *Samning Sp um gegn fjölþjóðlegri, skipulagðri brotastarfsemi og bókun við hann um mansal.*
- *Samning Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali.*
- *Tilskipun Evrópuráðsins 2004/81/EC frá 29. apríl 2004 um að veita fórnarlömbum mansals dvalarleyfi.*

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

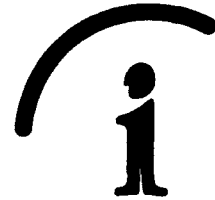
- *Valfrjálsa bókun vlið Barnasáttmálann, um sölu barna, barnavændi og barnaklám.*
- *Tilmæli Mannréttindafulltrúa Sp frá 2002 um meginreglur og viðmið um mannréttindi og mansal.*
- *Ályktun Öryggisráðs Sp númer 57/176 frá 18. desember 2002, sem ber heitið „Mansal á konum og stúlkum“.*

Í þessu samhengi má einnig benda á ýmislegt gagnlegt efni sem unnið hefur verið á vettvangi alþjóðastofnana:

- *Handbook for Parliamentarians; The Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings*
http://assembly.coe.int/committeedocs/2007/Trafficking-human-beings_E.pdf
- *UNODC Toolkit to Combat Trafficking in Persons*
http://www.unodc.org/pdf/Trafficking_toolkit_Oct06.pdf
- *OSCE Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings*
http://www.osce.org/documents/pc/2005/07/15594_en.pdf
- *UNDCO Model Witness Protection Bill (2000)*
http://www.unodc.org/pdf/lap_witness-protection_2000.pdf
- *WHO Guidelines for medico-legal care for victims of sexual violence*
http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/med_leg_guidelines/en/
- *Report of the Experts Group on Trafficking in Human Beings, European Commission, 22 December 2004,*
http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/part_2_en.pdf

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/31
komudagur 30. 10. 2009

Alþingi
Kristjana Benediktsdóttir,
skjalavörður nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Persónuvernd

Rauðarárstíg 10 105 Reykjavík
sími: 510 9600 bréfasími: 510 9606
netfang: postur@personuvernd.is
veffang: personuvernd.is

Reykjavík, 28. október 2009

Tilvísun: 2009100961AT/--

Persónuvernd vísar til bréfs nefndasviðs Alþingis, dags. 27. október 2009, þar sem óskað er umsagnar um breytingu á almennum hegningarlögum nr. 19/1940 (16. mál á 138. löggjafarþingi). Er meginmarkmið frumvarpsins að laga ákvæði almennra hegningarlaga að alþjóðlegum skuldbindingum, annars vegar vegna fullgildingar samninga um alþjóðlega brotastarfsemi og hins vegar vegna tilmæla frá alþjóðlegum nefndum.

Eftir athugun á efni frumvarpsins er það álit Persónuverndar að ákvæði þess varði ekki vinnslu persónuupplýsinga og gerir Persónuvernd því ekki við það athugasemdir.

Virðingarfyllst

Alma Tryggvadóttir
lögfræðingur

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/71
komudagur 9. 11. 2009

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Reykjavík 5. nóvember 2009

Tilvísun: 2009110003

50.03

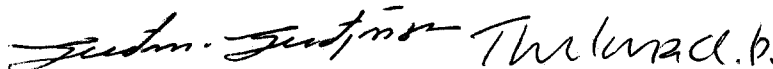
Tilvísun yðar: Þskj. 16 - 16. mál

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Embætti ríkislögreglustjóra vísar til bréfs nefndasviðs Alþingis, dags. 27. október sl., þar sem farið er fram á umsögn um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19 12. febrúar 1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti), 16. mál.

Ríkislögreglustjóri gerir ekki athugasemdir við frumvarpið.

F.h. RLS

Guðmundur Guðjónsson / Thelma Clausen Þórðardóttir

Alþingi
Erindi nr. P 138/22
komudagur 30.10.2009

Ríkissaksóknari

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 29. október 2009.

Allsherjarnefnd Alþingis hefur sent embættinu til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum nr. 19/1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti), 16 mál.

Eins og fram kemur í athugasemdum við lagafrumvarpið er það samið í refsiréttarnefnd að tilhlutan dómsmálaráðherra. Frumvarpið hefur verið lagt fram þrívægis áður en ekki hlotið afgreiðslu. Það er því lagt fram á ný þar sem tekið er mið af athugasemdum og breytingartillögum allsherjarnefndar frá sl. vetri eins og þar segir.

Fram kemur í athugasemdum að við samningu frumvarpsins hafi verið leitað umsagnar ríkissaksóknara og að tekið hafi verið tillit til athugasemda og ábendinga embættisins við lokafrágang þess. Með vísan til þessa er lýst yfir stuðningi við frumvarpið.

Virðingarfyllt
Valtýr Sigurðsson

Alþingi
Erindi nr. P 138/39
komudagur 2.11.2009

SFF
SAMTÖKFJÁRMÁLAFYRIRTÆKJA
Icelandic Financial Services Association

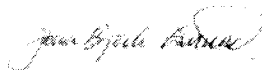
Reykjavík, 29. október 2009

Allsherjarnefnd Alþingis
Nefndasvið
150 Reykjavík

Varðar: Frumvarp til laga um breyt. á almennum hegningarlögum, nr. 19 12. febrúar 1940, með síðari breytingum (upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningabætti), 16. mál.

SFF hafa fengið til umsagnar ofangreint frumvarp. Samtökin hafa við skoðun frumvarpsins einkum lagt mat á 7. gr. þar sem lagt er til að gerðar verði breytingar á 264. gr. alm. hgl. Samtökin leggja ríka áherslu á mikilvægi þess að löggjöf um varnir gegn peningabætti sé í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands á þeim vettvangi. Samtökin gera ekki athugasemdir frumvarpið

Virðingarfyllst,

Jóna Björk Guðnadóttir hdl.

Alþingi
Erindi nr. P 138/49
komudagur 3.11.2009

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 2. nóvember 2009.

Stígamótum hefur borist til umsagnar frá Allsherjarnefnd Alþingis, frumvarp til almennra hegningarlaga 16. Pskj., 16. mál ((upptaka, hryðjuverk, skipulögð brotastarfsemi, mansal og peningþvætti). Af því tilefni vilja Stígamót koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri:

1. Stígamót telja mikla bót að ákvæði 2. gr. frumvarpsins, er varðar niðurfellingu 69. gr. núgildandi laga og mælir fyrir um 8 nýjar greinar í stað hennar í nýjum kafla. Sérstaklega er ákvæði f. liðar 2. gr. frumvarpsins fagnað, þ.e. 69 gr. e. er varðar heimild til að nýta andvirði upptækra verðmæta til greiðslu á skaðabótakröfu viðkomandi. Líta Stígamót einkum til fórnarlamba mansals í þessu sambandi, að sá hagnaður sem til varð vegna misneytingar og hagnýtingar þeirra, hvort sem er fyrirbyggjandi eða samkvæmt mati, verði gerður upptækur og fórnarlambinu ákvarðaðar bætur. Er það von Stígamóta að dómarrar muni almennt ákvarða slíkar bætur til samræmis við eðli mansals og þær afleiðingar sem það hefur í för með sér fyrir fórnarlamb þess.

Jafnframt hvetja Stígamót til þess að lögbundið verði að eignir og ágóði sem gerð verða upptæk í mansalsmáli, að frádregnum bótum til fórnarlamba, renni til aðstoðar við og endurhæfingar fórnarlamba mansals í stað þess að falla til ríkissjóðs. Með því móti mætti tryggja og gera raunhæf þau úrræði er standa eiga fórnarlömbum mansals til boða.

2. Stígamót styðja heils hugar lögleiðingu ákvæða 6. og 7. gr. frumvarpsins. Í 6. gr. er lögð til breyting á núgildandi mansalsákvæði almennra hegningarlaga, til samræmis við skilgreiningar Palermó-bókunarinnar og Samnings Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali. Einkum og sér í lagi fagna Stígamót því að lagt er til að verknaðarlýsingunni „með því að hagnýta sér bága stöðu viðkomandi“ verði bætti í ákvæðið og felld út orðalagið „annarri ótilhlýðilegri aðferð“, enda með öllu óljóst hvað þar er átt við.

Stígamót láta umfjöllun um önnur ákvæði frumvarpsins þeim stofnunum og aðilum eftir sem sérþekkingu hafa á viðkomandi sviði.

Virðingarfyllt,

f.h. Stígamóta
Margrét Steinarsdóttir

Nefndasvið Alþingis
Allsherjarnefnd
b/t. Elínar Valdísar Þorsteinsdóttur
nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóvember 2009.

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940, með síðari breytingum (16. mál).

Viðskiptaráð þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp sem felur í sér breytingar á gildandi reglum um upptöku eigna, hryðjuverk, peningapvætti og mansal, m.a. til innleiða ákvæði Palermo-samnings SP, Evrópsamningsins um varnir gegn hryðjuverkum og Evrópuráðssamningsins um aðgerðir gegn mansali.

Viðskiptaráð gerir ekki athugasemdir við frumvarpið.

Virðingarfyllst,

Haraldur I. Birgisson

Haraldur I. Birgisson
Lögfræðingur Viðskiptaráðs